

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

957. MEDDELELSE

Udgivet af
Statens
Planteavlsudvalg

72. ÅRGANG 29. OKTOBER 1970

Etablering af virusfrie meristemkulturer af havebrugsplanter

Forsøg på fremskaffelse af virusfrit plantemateriale af havebrugsplanter ved skæring af meristemer eller ved en kombination af varmebehandling og meristemkultur blev påbegyndt ved Statens plantepatologiske Forsøg i 1961 og har siden 1966 været stærkt intensiveret. Forsøgene har omfattet forskellige planteslægter, arter og sorter, hvor det dog først og fremmest har været prydblplanterne, arbejdet har været koncentreret om.

Ved dyrkning af meristemerne har der ude-

lukkende været anvendt næringsmedier, anbefalet eller beskrevet af andre forskere, velegnede til de enkelte kulturer. På grund af divergerende resultater har det imidlertid været nødvendigt at undersøge og sammenligne flere mediers egnethed, ligesom forskellige andre faktorerers indflydelse på meristemernes vækst har været undersøgt.

Meristem (delingsvæv) findes både i skud- og rodspidser. På grund af meristemets ringe størrelse (ca. 0,1 mm) er det meget vanskeligt

Tabel 1. Meristemplanter fra havebrugskulturer etableret ved dyrkning i forskellige næringsmedier.

Kultur	Antal skåret	Pct. meristemplanter i vækst				
		G. Nilsson	Kassanis	Neergaard	Stone	Murashige, Skoog
<i>Urteagtige:</i>						
Chrysanthemum	25	44	15	8	40	60
Dahlia	20	—	—	—	22	—
Freesia	10	10	50	—	0	60
Gladiolus	10	—	—	—	—	50
Iris	10	20	10	—	70	40
Lilje	10	70	—	—	—	10
Nellike	50	10	0	11	17	30
Peberrod	50	—	—	—	—	38
Pelargonie	20	0	0	0	0	25
Rabarber	10	—	—	—	—	10
Saintpaulia	10	0	—	—	—	40
<i>Træagtige:</i>						
Buddleia	10	—	—	—	—	+
Hortensie	50	—	—	—	—	+
Ribs	10	0	0	—	0	+
Solbær	10	0	0	—	0	+
Stikkelsbær	10	0	0	—	0	+

+ begyndende vækst — ikke undersøgt

at få dette til at vokse in vitro, og derfor er meristemerne som regel blevet skåret sammen med et eller flere bladanlæg (total størrelse på ca. 0,5 mm).

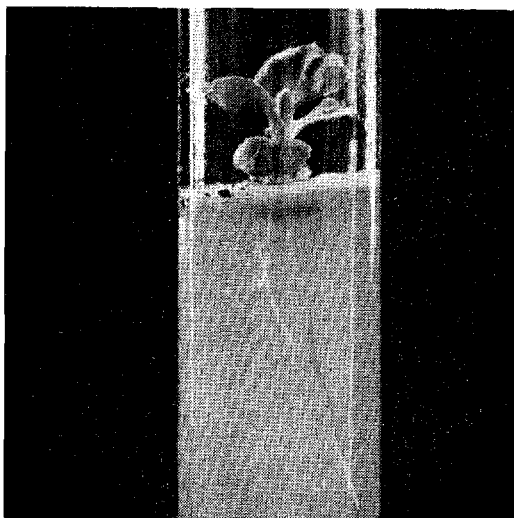
Det anvendte plantemateriale blev som regel først desinficeret, hvorefter meristemerne blev skåret under sterile forhold og placeret i præparatglas med næringsmedium. De forskellige mediers egnethed ved meristemkultur af havebrugsplanter fremgår af tabel 1.

De afskårne meristemer kan enten få tilført næringsstofferne fra et flydende eller et fast medium. I det første tilfælde foregår tilførslen via et filterpapir, der som en væge suger næringsmediet op til meristemet, som er anbragt på toppen af filterpapiret. Ved anvendelsen af fast medium, hvor næringsopløsningen er tilsat agar, bliver meristemet anbragt direkte på mediet (figur 1, 2).

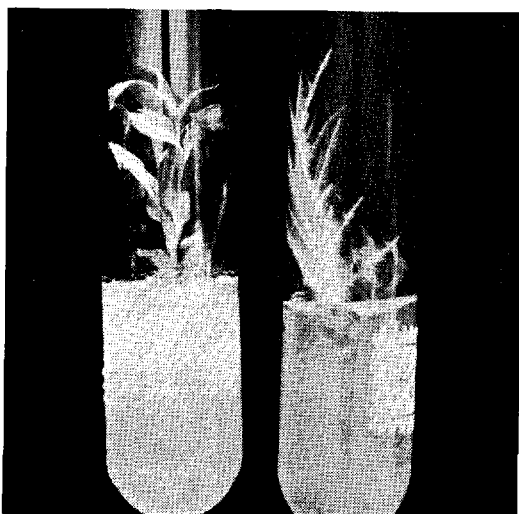
En lang række faktorer har indflydelse på meristemernes vækst. Anvendelsen af flydende medium (filterpapir) har således resulteret i en helt normal blad- og rodudvikling hos chrysanthemum, nelliker og pelargonier, i modsætning til fast medium (agar), der har forårsaget

kraftig kallusvækst og en hæmning af roddannelsen (figur 3).

Næringsmediernes pH-værdi samt varmebehandlingens indflydelse på meristemernes

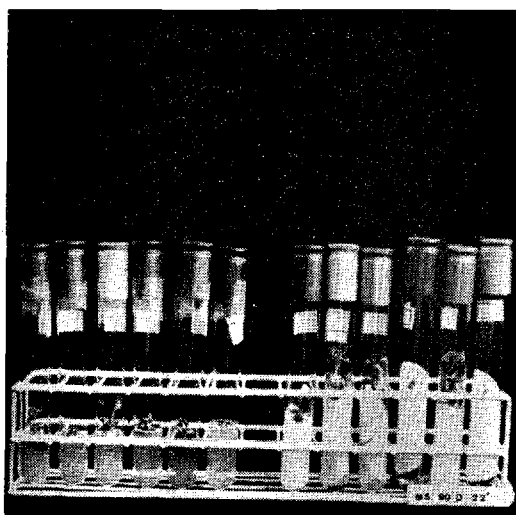

Figur 2. Chrysanthemummeristem 75 døgn efter skæring ved 22°C på fast næringsmedium af Murashige og Skoog.
Foto: J. Begtrup.

Figur 1. Nellikemeristemer 30 døgn efter skæring ved 22°C på fast næringsmedium af Murashige og Skoog.

Foto: J. Begtrup.

Figur 3. Chrysanthemummeristemer 90 døgn efter skæring ved 22°C på henholdsvis fast og flydende (filterpapir) næringsmedium af Murashige og Skoog.

Foto: J. Begtrup.

vækst har i begge tilfælde varieret med næringsmediet.

Varmebehandlings indflydelse på eliminering af virus i forbindelse med meristemkultur er blevet nærmere undersøgt. Hos tre forskellige vira viste varmebehandlingen sig kun virksom over for chrysanthemum-dværgsyge-viruset (tabel 2).

Tabel 2. Eliminering af dværgsyge-virus i chrysanthemum

Varmebehandling antal døgn ved 30-33°C	Antal meristemplanter		Pct. planter uden virussympotomer
	i alt	uden virus- symptomer	
0	73	8	11
60-90	26	6	23
120-150	12	5	42

De positive resultater der er opnået ved såvel udenlandske som danske forsøg, vedrørende eliminering af virus i forskellige planter ved hjælp af meristemkultur, fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Eliminering af vira ved hjælp af meristemkultur eller ved varmebehandling + meristemkultur.

Værtplanter	Vira
<i>Prydplanter:</i>	
Chrysanthemum	<i>aspermi*</i> , virus B, <i>dværgsyge</i> , grønne blomster, mosaik
Cymbidium	mosaik
Dahlia	mosaik
Freesia	<i>bønne-gulmosaik</i> , <i>freesia-virus 1</i> , stregsyge
Iris	mosaik
Lilje	latent
Narcis	agurk-mosaik, arabis-mosaik
Nelliker	latent, <i>nervemosaik</i> , ringmosaik, <i>spætning</i> , <i>stregsyge</i> , <i>ætsning</i>
Pelargonie	krøllemosaik, tomat-ringmosaik
Studenternelliker	latent, <i>nervemosaik</i> , ringmosaik, <i>spætning</i> , <i>ætsning</i>
<i>Køkkenurter:</i>	
Humle	prunus-ringplet
Jordbær	gulrandsyge, krøllesyge, latent A, nerveklorose
Peberrod	blomkål-mosaik, <i>kålroe-mosaik</i>
Rabarber	agurk-mosaik, arabis-mosaik, jordbær-latent-ringmosaik, kirsebær-bladrullesyge, <i>kålroe-mosaik</i>
<i>Frugtbuske:</i>	
Stikkelsbær	nervebåndsklorose

*De kursiverede vira er elimineret ved danske forsøg.

I samtlige tilfælde, hvor der ved de danske forsøg er opnået eliminering af virus, har dette også været muligt ved etablering af meristemkultur uden forudgående varmebehandling.

Statens plantepatologiske Forsøg
Virologisk afdeling

Abonnement på meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 79, 2800 Lyngby, postgiro 2299, tlf. (01) 84 50 57. Abonnementsprisen er for 1970 11,50 kr. årligt incl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.

Trykt i 11.000 eksemplarer.